RESEARCH ARTICLE

Prof. Dr. Hümeýra Özgen'in bilimsel ve mesleki yaşamı üzerine bir inceleme

Aşkın Yaşar¹, Emine Merve Danış^{1*}, Esra Çelik¹

¹Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

Geliş:15.05.2019, Kabul: 15.08.2019

*merve.danis@selcuk.edu.tr

A study on scientific and professional life of Prof. Dr. Hümeýra Özgen

Eurasian J Vet Sci, 2020, 36, 3, 232-241

DOI: 10.15312/EurasianJVetSci.2020.283

Öz

Amaç: Bu çalışmada, veteriner hekimliği biliminde, hayvan besleme ve beslenme hastalıkları özelinde gerçekleştirdiği ulusal ve uluslararası çalışmaları, akademik ve idari görev ve sorumlulukları ile Prof. Dr. Hümeýra Özgen'in bilim tarihi ve bilim dünyasına katkılarını ortaya koymak ve ayrıca veteriner hekimliği tarihinde biyografi ve bibliyografi çalışmalarına katkı sağlamak amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Çalışmanın materyalini Selçuk Üniversitesi Rektörlük, Veteriner Fakültesi Dekanlık ve Konya Veteriner Hekimleri Odası Arşivi'nden elde edilen ilk elden kaynaklar ve dönemin gazete haberleri oluşturdu. Belge analizinden elde edilen bilgiler retrospektif yaklaşımla kronolojiye uygun olarak yazıya aktarıldı.

Bulgular: İstanbul'da 1924 yılında doğan Özgen, yükseköğrenimini 1946'da Yüksek Ziraat Enstitüsü Veteriner Fakültesi'nde Ankara'da tamamladı. 1949'da Bakteriyoloji ihtisasını, 1951'de Almanya'da doktorasını yaptı ve 1952'de Dr. Med. Veteriner unvanı aldı. 1962'de Dr. Asistan olarak AÜ Veteriner Fakültesi Yem Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsü'nde göreve başlayan Özgen, Zootekni ve Hayvan Besleme Bölümü'nde ilk kadın akademisyen unvanı aldı. Özgen, 1966'da Doçentlik ve 1972'de ise Profesörlük kadrosuna atandı. 1978'de F.Ü. Veteriner Fakültesi'nde Dekanlık görevine atanan Özgen, veteriner hekimliği tarihinde bir ilk olarak 1982'de S.Ü. Veteriner Fakültesi kurucu kadın dekanı oldu.

Öneri: Veteriner fakülteleri içerisinde ilk kadın kurucu Dekan olan Özgen'in, Türkiye'deki üniversitelere bağlı tüm fakülteler içerisinde de ilk kadın kurucu dekan olup olmadığının araştırılmaya muhtaç bir konu olduğu önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Biyografi, hümeýra özgen, kurucu kadın dekan, veteriner hekimliği

Abstract

Aim: In this study, it was aimed to reveal the national and international studies carried out veterinary science in general and animal nutrition and nutrition diseases in particular, academic and administrative duties and responsibilities, and the contributions of Prof. Dr. Hümeýra Özgen to the history of science and the world of science, and also contribute to biography and bibliography studies in the history of veterinary medicine.

Materials and Methods: The material of the study consisted of primary sources and newspaper of the period obtained from archives of the Selcuk University Rectorate, the Deaconship of the Faculty of Veterinary Medicine and Konya Chamber of Veterinarians. The information obtained from the document analysis was written in accordance with chronology with a retrospective approach.

Results: Born in Istanbul in 1924, Özgen completed her higher education at Ankara Veterinary Faculty of Higher Agricultural Institute in 1946. She completed her Bacteriology specialization in 1949 and her doctorate in Germany in 1951 and she received the title of Dr. Med. Vet. in 1952. Özgen, who started to work as a Dr. Assistant at AU Veterinary Faculty, Feedstuffs and Animal Nutrition in 1962, received the title of first female academician in Department of Animal Husbandry and Animal Nutrition. Özgen was appointed as Associate Professor in 1966 and Professor in 1972. Özgen, who was appointed as Dean of the Faculty of Veterinary Medicine at F.U. in 1978, became the founding dean of the Faculty of Veterinary Medicine at S.U. as the first founding female dean in the history of veterinary medicine in 1982.

Conclusion: It can be suggested that it is a subject in need of further investigation whether the first founder woman Dean Özgen, the first woman in the faculties of veterinary medicine known as founder dean, in all faculties of universities in Turkey.

Keywords: Biography, founding female dean, Hümeýra Özgen, veterinary medicine

Giriş

Bilim insanı dış dünyadaki gözlemsel olguları inceler, olguların ortaya çıkış koşullarını değerlendirir ve aralarındaki nedensel bağlantıları tahmin etmeye, bulmaya çalışır ve bu bağlantıları evrensel ifadeler ile dile getirir. Bilim insanının yetişme şartları bilim ve kendi merakı ile olduğu kadar toplum tarafından da şekillenir. Bilim insanının ortaya çıkışında ve yetişmesinde her şeyden önce o toplumun bilime verdiği değer ve yeni bilgilere hazır olması önemlidir. Sadece toplumun bilime istekli olması ve bilgiyi talep etmesi yetmez. Bu isteği aynı zamanda kurumsal bir yapıya da kavuşturmak gerekir. Bilim insanının gelişmesinde toplumun olduğu kadar kişinin attığı adımlar da önemlidir. Bilim insanları toplumun bir adım önünde olan kişilerdir. Toplumunu adeta değişime zorlarlar, düşünceleri ve buluşları ile toplumu ve insanlığı bir adım öne taşırlar (Unat 2017).

Evrenin anlaşılması ve yaşamın kolaylaştırılması için gerekli olan bilimin artan önemi, bilimin yalnızca erkeklerin hâkimiyetinde olmadığını, kadınların da bu alandaki varlıklarının görünür kılınmasını gerektirdi. Kadınların her alanda önemli katkılar veriyor olmaları, gelecek nesillerin özgüvenlerini güçlendirmesi ve bilimde daha çok yer almalarını özendirilmesi bakımından önem arz etmektedir. Cumhuriyetin ilk neslinden olanların, yalnızca bilime katkı sağlamakla yetinmeyip, ülke kalkınması ve sorunları ile de ilgilenmeye çalıştıkları, siyasette yer alma isteklerinden anlaşılmaktadır. Pek çok bilim kadını mesleklerini icra ederken yaşamın her alanında sosyal sorumluluk üstlenerek bilime ve insanlığa hizmet etmiştir (Naymansoy 2010).

Türkiye'de ilk veteriner hekimliği okulunun açıldığı 1842'den, ilk kadın veteriner hekimin mezun olduğu 1935 yılına kadar geçen 93 yıllık süreçte veteriner hekimliği mesleğine kadınlar tarafından gereken ilgi gösterilmemiştir. Ancak 1935 yılından başlayarak kadınların veteriner hekimliği mesleğine ilgilerinin arttığı ve mesleğin bütün alanlarında aktif olarak yer aldıkları görülmüştür. Bu bağlamda Türkiye'de veteriner hekimliği alanında ilk kez bir kadın, 1937 yılında akademide yer almıştır. Bu tarihten sonra veteriner hekimliği alanında çeşitli başarılarla imza atan kadınlardan birisi de Prof. Dr. Hümevra Özgen olmuştur (Menteş ve ark 1998).

Veteriner Hekimliği Tarihi araştırmalarında biyografi ve bibliyografi konularının önemli yer tutması sebebiyle bu kapsamda birçok kitap ve makale yayımlanmıştır (Bekman 1945, Erk ve Dinçer 1970, Yaşar 1997, Yaşar 1998a, 1998b, Yaşar ve ark 2010, Sinmez ve Yaşar 2011, Sinmez ve ark 2012). Bu çalışmada, genelde veteriner hekimliği, özelde ise hayvan besleme ve beslenme hastalıkları bilim alanına yaptığı katkılar yanında akademik ve idari görev ve sorumlulukları ile veteriner hekimliği bilim camiasında dikkatleri üzerine çeken Prof. Dr. Hümevra Özgen'in bilim tarihi ve bilim dünyasına katkılarını ortaya koymak, böylece veteriner hekimliği biyografi ve bibliyografi çalışmalarına katkı sağlamak amaçlandı.

Gereç ve Yöntem

Çalışmanın materyalini Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü Arşivi (SÜRA), S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlık Arşivi (SÜVFDA)'nda bulunan Prof. Dr. Hümevra Özgen özlük dosyalarından ve Konya Veteriner Hekimleri Odası Arşivi'nden elde edilen ilk elden kaynaklar ve dönemin gazete haberleri oluşturdu. Belge analizinden elde edilen bilgiler retrospektif yaklaşımla kronolojiye uygun olarak yazıya aktarıldı. Orijinal belgeler son not kısmında belirtildi.

Bulgular

Mesleki yaşamı ve bilimsel çalışmaları

Nezihe Hanım ile Ahmet Nail Bey'in¹ kızları olarak dünyaya gelen Hümevra Özgen, 23 Ekim 1924'te İstanbul'da doğdu.² İlköğretimini Kars'ta, ortaöğretimini Erzincan ve Ankara'da tamamlayan Özgen³, 1941'de Ankara Kız Lisesi'nden mezun oldu.⁴ Özgen, lise döneminde disiplin kurulunca farklı tarihlerde çalışkanlık, ahlak ve terbiye bakımından takdire layık görüldü.^{5,6}

Özgen, 1941 yılında girdiği Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Veteriner Fakültesi'nden 1946 yılında "pekiyi" derece ile mezun oldu⁷ (Şekil 1). Mezuniyetinin ardından Ankara Etlik Bakteriyoloji ve Seroloji Enstitüsü'ne tayin edildi.⁸

Şekil 1. Prof. Dr. Hümevra Özgen'in Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Veteriner Fakültesi diploması

Mikrobiyoloji bilim alanında 1946 yılında başladığı Bakteri-yoloji ihtisasını 1 Temmuz 1949 tarihinde ikinci sınıf müte-hassıs olarak tamamladı (Şekil 2) ve Bakteri-yoloji ve Salgın Hastalıklar dalında uzman oldu.⁹

Özgen, 1950 yılında iki yıl süreyle Almanya'ya gönderildi ve 1951'de Hamburg Tropen Enstitüsü'nde çalışmaya başladı. Doktorasını "Über die Listeria Monocytogenes" (Listeria Monocytogenes Üzerine) başlığı ile 15 Kasım 1951'de Frankfurt/Main Almanya'da Justus Liebig Yüksek Okulu Giesen Veteriner Hekimliği Fakültesi'nde Prof. Dr. Schoop'un yanında yaptı ve 1952'de "iyi" derece ile Giessen'de Dr. Med. Veteriner unvanı aldı¹⁰(Şekil 3).

Prof. Dr. Schoop¹¹; Özgen'in, doktora döneminde ayrıca muhtelif intani hastalıkları tetkik ve teşhis tekniğini kullanma yetkisi aldığını; sığır cinsi hayvanlarda ve domuzlarda görülen Brusella ve kümes hayvanlarında görülen Pullorum-Salmonellozis gibi hastalıkların hayvanlar üzerindeki toplu tetkik ve teşhis yöntemlerini; laboratuvar ve pratikte süt kontrolü tekniğini; aynı zamanda bakteri-yoloji ve histoloji bakımından gıda maddeleri kontrolünü de öğrendiğini ve

özellikle kendine özgü Agglutinations-Lysis Versuches auf Leptospiren (Leptospira Üzerinde Aglütinasyon Liziz Dene-yi) tekniğini geliştirdiğini belirtirken ayrıca anlama kabiliyeti yüksek, kabiliyetli ve muktadir bir veteriner hekim olduğunu; Enstitü kadrosuna tamamen intibak ederek, kendisini sevdiğini ve takdir kazandığını belirtti.

Tropen Enstitüsü Bölüm Şefi Prof. Dr. Med. Heinrich Lippelt¹² ise; 1 Eylül 1951-4 Nisan 1952 tarihleri arasında Tropen Enstitüsü'nün "Tropenhygienie" bölümünde çalışan Özgen'in, bakteri-yoloji ve serolojide rutin araştırmalar üzerinde çalıştığını; büyük bir ilgi ile aneorobist bakteri-yoloji tekniği üzerine bilgisini geliştirdiğini; şarbon yanında, özellikle, Listeriozis'in serolojik teşhisi ve bunların sülfonamidlere ve diğer antibiyotiklere karşı hassasiyetlerini araştırdığını ve çalışma sonuçlarını iki farklı yayında sunduğunu bildirdi.

Dr. Özgen, 1955'te Humboldt Bursunu kazanarak, dört ay süreyle Almanya'ya, 1961'de Tarım Bakanlığı desteği ile iki ay süreyle İsrail'e, 1962'de Atom Enerjisi Kurumu Bursu ile altı ay süreyle tekrar Almanya'ya bilimsel çalışmalar yapmak üzere gitti.¹³ 20.11.1962 tarihinde Dr. Asistan olarak

Şekil 2. Bakteri-yoloji biliminde ikinci sınıf müte-hassıs olan Prof. Dr. Hümeyra Özgen'in ihtisasını gösteren belge

Şekil 3. Prof. Dr. Hümeyra Özgen'in Doktora diploması

AÜ Veteriner Fakültesi Yem Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsü'nde göreve başladı.

16.11.1965 tarihinde Doçent olan Özgen, 19 Aralık 1966 tarihinde doçentlik kadrosuna atandı.¹⁴ 1969 yılında üçer ay İngiltere ve Almanya'da alanı ile ilgili çalışmalarda bulundu.¹⁵ 18.02.1972 tarihinde profesörlük kadrosuna atandı.¹⁶

AÜ Veteriner Fakültesi Fakülte Kurulu'nun 13.11.1974 tarihli toplantısında Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlık Bilimleri Uzmanlık Yüksek Okulu Müdürlüğüne seçilen¹⁷ Özgen, bu görevini 1978 yılına kadar yürüttü¹⁸ ve Üniversite Senatosu'nda yer aldı.¹⁹

AÜ Senatosu'nun 24 Ocak 1978 tarih ve 163/3335 sayılı kararı ile 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 46. Maddesine göre üç yıl süre ile F.Ü. Veteriner Fakültesi'nde görevlendirildi ve 2 Şubat 1978'de Dekanlık görevine atandı.²⁰

Prof. Özgen, Fırat Üniversitesi Senatosu'nun 07.11.1978 tarih ve 1/2 sayılı kararı ile Üniversitelerarası Kurul Üyeliğine seçildi²¹ ve 1978-1981 yıllarında bu görevi devam ettirdi.²² Yükseköğretim Kanunu'nun (2547 sayılı) değişik 16. Maddesinin (a) fıkrasına göre, 1982 yılında Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Kurucu Dekanlığına atandı ve bu görevi üç dönem (dokuz yıl) sürdürdü.²³

Özgen, S.Ü. Veteriner Fakültesine Dekan olarak atandığı ve göreve başladığı tarihten kısa süre sonra 04.10.1982 tarihinde Konya Veteriner Hekimleri Odası'nın 52. üyesi oldu.²⁴ 11 Aralık 1983 tarihinde Özgen, Konya Veteriner Hekimler Odası Başkanlığına seçildi, ayrıca Konya Veteriner Hekimler Odası Yönetim Kurulu Üyeliğine ve dolayısıyla Merkez Konsey Delegeğine getirildi.²⁵

Rektörlük görevinden 08.11.1984 tarihinde istifa eden Prof. Dr. Süleyman Kadayıfçılar'ın yerine yeni Rektör atanana kadar Prof. Dr. Hümeýra Özgen vekâlet etti.²⁶

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2880 sayılı Kanunla değişik 13/a maddesi uyarınca Selçuk Üniversitesi'nde iki dönem rektör yardımcılığı görevine atandı.²⁷ Özgen, 1991 yılında iş yoğunluğu nedeniyle rektör yardımcılığı görevinden ayrıldı.²⁸

Prof. Dr. Hümeýra Özgen 29.08.1991 tarihinde emeklilik süresinin dolmasına bağlı olarak emekliliğe ayrılma talebinde bulundu.²⁹ S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlık görevi 02.09.1991 tarihinde sona eren³⁰ Özgen, 20 Ekim 1991 Genel Seçimlerinde Doğru Yol Partisi Milletvekili Aday Adayı olabilmek için S.Ü. Veteriner Fakültesi'ndeki görevinden ayrıldı.³¹

Almanca ve İngilizce bilen Özgen, akademik yaşamı boyunca 30 adet araştırmaya dâhil oldu, birçok bilimsel makale ve kitap yayınladı.³¹

Prof. Özgen'e, 26 Nisan 2008 tarihinde düzenlenen Dünya Veteriner Hekimleri Günü'nde Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyi tarafından 2008 yılı Hizmet Ödülü verildi.³²

Özgen'e, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yönetim Kurulu'nun önerisi ve Üniversite Senatosu kararı³³ ile "Akademik yaşamı boyunca yaptığı bilimsel çalışmalar ve yetiştirdiği öğrenciler ile Ankara Üniversitesine ve topluma kattığı değer göz önüne alınarak 2014 yılında "Ankara Üniversitesi Çınarı" unvanı verildi."

Hümeýra Özgen'in eğitim-öğretim, halk sağlığı ve kadın hakları üzerine görüşleri

Özgen, idari görevleri sırasında mesleki konular ve hayvancılık meseleleri hakkında, toplum sağlığını ve sosyal dayanışma faaliyetlerini de ortaya koyan birçok basın açıklamasında bulunmuş olup, bunlardan önemli bazı başlıklar kronolojik sıraya uygun olarak şu şekilde sıralandı:

F.Ü. Veteriner Fakültesi, ilgili kamu kuruluşları ile iş birliği kurarak bölge hayvancılığını geliştirmeyi hızlandırma kararı aldı³⁴, Verem Haftası "Tüberküloz"³⁵, Hayvansal üretimde çok gerilerdeyiz³⁶, Türkiye'de veteriner hekimliği³⁷, Meralar tahrip ediliyor³⁸, Nüfus artış hızı ile hayvancılığımız orantılı değil³⁹, Hayvancılık Türkiye için başlı başına iktisadi bir konudur⁴⁰, Veteriner hekimler köylümüzün yanındadır⁴¹, Beslenemiyoruz, Avrupa Ülkelerinde kişi başı günde 35 gr et düşerken Türkiye'de bu rakam 20 gr⁴², Hayvancılık Bakanlığı kurulmalı⁴³, Hayvan ithali yasaklanmalı⁴⁴, Gıda ithalatı hayvancılığımıza darbe vuruyor⁴⁵, Buzağı ölümleri milyarlarca lira zarara yol açıyor⁴⁶, Ülkemizde hayvancılığın gelişmesini önleyen etkenlerin başında teknik bilgi noksanlığı geliyor⁴⁷, Veteriner Fakültesi altı yaşında⁴⁸, Dengeli beslenemiyoruz.⁴⁹

Prof. Dr. Hümeýra Özgen idari görevleri sırasında basın ile iletişim halinde bulunmuş ve farklı konularda açıklamalar yapmıştır. Aşağıda birçok basın açıklaması arasından farklı ve önemli olduğu düşünülen ve ayrıca genç meslektaşlara ışık tutacak bazı görüşlerine yer verildi:

Prof. Dr. Hümeýra Özgen, 1979 yılında katıldığı kutlama töreninde "Tarım Bakanlığı bünyesinde Veteriner Hizmetlerinin entegrasyonunu sağlayacak olan "Hayvancılık Müsteşarlığı'nın" kurulmasının yerinde bir adım olacağını, hayvansal ürünlerin, üretiminden tüketimine dek tüm kontrollerinin "Kendilerine Verilmiş Yasal Yetkilerle" veteriner hekimler tarafından yapıldığını ve bu nedenle pek çok ülkenin insan sağlığı ve koruyucu hekimlik hizmetlerinde, veteriner hekimleri sorumlu ve yetkili olarak gördüklerini" ifade etti.⁵⁰ 1981 yılında "Halk sağlığının korunmasına ve hayvancılık sektörünün milli gelire daha çok katkıda bulunmasına hizmet gibi büyük yükümlülükleri olduğunu"⁵¹ belirterek veteriner hekimlerin yetki ve sorumluluklarını dile getirdi.

F.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanı Özgen, 1981-82 eğitim-öğretim yılı açılış dersi olarak "Atatürk ve Kadın Hakları" konulu bir ders verdi.⁵² Özgen, 10 Kasım Anma Töreni açılış konuşmasında "Atatürk'ün Türk kadınına kazandırdığı yeni ruh ve kişiliği üzerinde durdu ve Türk kadınının birçok sahada Türk erkeği kadar verimli olabileceğini" belirtti.⁵³

S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanı Özgen, 1983 yılı veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin kuruluş yıl dönümünde Yeni Konya Gazetesine "Akademik kuruluşlar başarılı öğretim ve araştırmacı kadrolarıyla güçlenir, değerli bilimsel birikimleriyle yücelir, sağlam temele oturmuş gelenekleriyle varlığını korur. Ancak bütün bu üstün değerlerin birlikte bulunmasıyla da akademik atmosfer yaratılabilir ve kurumlar kendinden beklenen hizmetleri verebilir." açıklamasında bulundu.⁵⁴

Özgen, S.Ü. Veteriner Fakültesi'nin ilk mezunlarını verdiği 1987 yılı diploma töreninde eğitim-öğretime yönelik yaptığı konuşmasında, "Veteriner hekimlerin hayvan sağlığının korumasının yanı sıra bu konuda halkın bilinçlenmesine katkı sağladığını" ifade etti. Fakültenin faaliyetleri olarak "Eğitim ve öğretim yanında bölge halkına da hizmet götürdüklerini, özellikle hayvancılığın gelişmesinde köylere varıncaya kadar toplantı, kurs ve seminerler düzenlediklerini", fakültenin hedefleri arasında "Bu faaliyetleri devam ettirmek ve hayvan hastalıkları ile mücadele için ekipler kurmak"⁵⁵ olduğunu belirtti.

Halk sağlığı konusuna hassasiyet gösteren Prof. Dr. Hümeýra Özgen, "Çok fazla süt ve süt mamulleri tüketilen ülkelerde sığırtüberkülozunun insanlara bulaşmasının bir halk sağlığı sorunu olarak ele alındığını, gelişmiş ülkelerde bu tehlikenin bir taraftan sığırtüberkülozu ile mücadele yapılması diğer taraftan da sütlerin pastörize edilmesi suretiyle asgariye düşürüldüğünü" belirtti.⁵⁶ Özgen, "Halkımızın sağlığı, mutluluğu ve yaratıcı gücü bulunan kuşakların yetişmesi düzenli ve yeterli beslenmeye bağlıdır. Besin maddeleri içinde hayvansal kaynaklı gıda maddeleri insanların dengeli beslenmesinde çok büyük bir önem taşır.⁵⁷ Günümüzde en önemli sorunlardan birisi haline gelen gıda maddeleri üretimi ve açlık sorunu, veteriner hekimleri yakından ilgilendirmektedir." diyerek yeterli ve dengeli beslenmenin önemine de dikkat çekti.⁵⁸ Buna ilave olarak Özgen, "Veteriner hekimlerin zoonoz hastalıklarla mücadele ve gıda kontrolü gibi durumlarda halk sağlığının korunmasında hizmet verdikleri ve ülke sorunlarının çözümüne, dünya bilimine katkıda bulunarak üzerlerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirdiklerini",^{59,60} belirterek veteriner hekimliği mesleğinin ulusal hedeflere ulaşılmasındaki rolünü belirtti.

Sosyal sorumluluk çalışmalarına da önem veren Özgen, başkanlığını yaptığı kadın heyet ile Harput Yetiştirme Yurdu'na yaptığı ziyarette "Yarınımızın büyükleri olacak çocuklarımızın hayat mücadelesinde devlete yardımcı olmanın millî ve insani bir görev olduğunu" belirterek bu tür yardımların sürdürüleceğini söyledi.⁶¹ Süt koşusu ve masa tenisi gibi sosyal faaliyet-

leri de destekleyen Özgen, "Amacımız öğrencilerimizin yoğun dersleri arasında hoşça vakit geçirmesine katkıda bulunmaktır" ifadesinde bulundu.⁶²

Katıldığı bilimsel etkinlikler/toplantılar

Prof. Dr. Hümeýra Özgen'in konuşmacı olarak katıldığı bilimsel etkinlik ve toplantılar aşağıda kronolojik sıra ile verildi:

1. XXI. Dünya Veteriner Hekimler Kongresi, 1-7 Temmuz 1979, Moskova⁶³
2. Konya Bölgesi I. Hayvancılık ve Beslenme Semineri, 26 Ocak 1984, Konya⁶⁴
3. Konya Bölgesi Veteriner Hekimlerinin Mesleki Sorunları Toplantısı, 16 Aralık 1984, Konya⁶⁵
4. Türk Veteriner Hekimliğinin 142. Yıldönümü Kutlama Töreni "Kuduz Konulu Açık Oturum", 24 Aralık 1984, Konya⁶⁶
5. Konya Bölgesi II. Hayvancılık ve Beslenme Semineri, 15 Mayıs 1985, Konya⁶⁷
6. Konya Rotary Kulübü'nün 93. Toplantısı, 25 Eylül 1985, Konya⁶⁸
7. Veteriner Hekimler Odası 32. Olağan Genel Kurul Toplantısı, 18 Kasım 1985, Konya⁶⁹
8. Türk Veteriner Hekimliğinin 143. Yıldönümü Toplantısı, 23 Aralık 1985, Konya⁷⁰
9. Neonatal Buzağı Kayıpları Konulu Sempozyum, 06-07 Mayıs 1986, Konya⁷¹
10. Konya Bölgesi IV. Hayvancılık ve Beslenme Sempozyumu, 11 Mayıs 1987, Konya⁷²
11. Konya Bölgesi V. Hayvancılık ve Beslenme Sempozyumu, 24 Mayıs 1988, Konya⁷³

Bilimsel yayınları

1. Özgen H, Yalınalp M, 1948. Anseptal'in Çeşitli Mikroplara Karşı Dezenfektan Kudreti Hakkında. T. Vet. Hek. Dern. Derg, 18(25), 9-13.
2. Özgen H, 1951. Über die listeria monocytogenes. Inagural-Disseration, Giessen, (Doktora Tezi).
3. Özgen H, 1952. Sulfonamide und Antibiotika in ihrer bakteriostatischen Wirkung gegen Listeria (Erysipelothrix) monocytogenes. DeutscheTierärztliche Wochenschrift, 59(43/44), 339-341.
4. Özgen H, 1952. Zur serologie der Listeria monocytogenes. Zeitschrift für Tropenmedizin und Parasitologie, 4(1), 40-45.
5. Özgen H ve ark., 1953. Yeni bir leptospira vakası. T. Vet. Hek. Dern. Derg, 23(78-79), 623-629.
6. Özgen H, Tunus M, 1954. Türkiye'de ilk olarak Leptospira Bovis suşu'nun kültürel yetiştirilmesi. T. Vet. Hek. Dern. Derg, 24(98-99), 1865-1866.
7. Özgen H, Özcan C, 1954. Türkiye sığırlarında D tipinden ileri gelen Botulismus enfeksiyonunun mevcudiyeti. AÜ Vet. Fak. Derg, 1(3-4), 1-28.

8. Hekimoğlu (Özgen) H, 1958. Keçi ve sığırlardan izole edilmiş olan Leptospira Suşu üzerinde araştırmalar. T. Vet. Hek. Dern. Derg, 28(146-147), 26-35.
9. Hekimoğlu (Özgen) H, Tunus M, 1960. Zonguldak havalisinin koyun ve keçilerinde Leptospirosis. Etlik Vet. Bakteri-yoloji ve Seroloji Enst. Derg, 1(1), 10-16.
10. Hekimoğlu (Özgen) H, 1960. Türkiye'de bugüne kadar tespit edilen Leptospira tipleri. Etlik Vet. Bakteri-yoloji ve Seroloji Enst. Derg, 1(2), 87-97.
11. Hekimoğlu (Özgen) H, 1960. Sığır Leptospirosu ve abortus. Etlik Vet. Bakteri-yoloji ve Seroloji Enst. Derg, 1(2), 98-107.
12. Hekimoğlu (Özgen) H, 1963. Ruminantların beslenmesinde şekerden zengin yemlerin değerlendirilmesi üzerinde görüşler. Etlik Vet. Bakt. Enst. Derg, 2(1), 58-61.
13. Hekimoğlu (Özgen) H, 1963. Sığır beslemede ürenin değerlendirilmesi üzerinde yeni görüşler. Etlik Vet. Bakt. Enst. Derg, 2(2), 123-128.
14. Hekimoğlu (Özgen) H, Dilmen S, 1967. Newhampshire civcivlerinde büyüme hızı ve yemden yararlanma üzerine rasyondaki protein-enerji oranının etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 14(4), 485-502.
15. Hekimoğlu (Özgen) H, 1968. Beslenmenin rezistans ve immünite üzerine etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 15(2), 266-270 ve 15(3), 416-427.
16. Hekimoğlu (Özgen) H, 1968. Rumen sıvısında C14-Sodyum karbonat ve C14-Üre'nin değerlendirilmesi üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma. AÜ Veteriner Fakültesi Yayınları 230. Bas., Ankara, s: 1-75. (Doçentlik Tezi).
17. Harmayer J, Hekimoğlu (Özgen) H, 1968. Acetatinkorporation durch isolierte Pansenprotozoenarten. Zbl. Vet. Med., A. 15, 242-254.
18. Özgen H, 1969. Der Einfluß des Rationsproteins auf die Resistenz bei Kühen. Tierärztliche Umschau, 24(8), 366-381.
19. Özgen H, 1970. Hayvansal protein kapsamayan rasyonların civcivlerin büyümesi üzerine etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 17(2), 179-189.
20. Özgen H, Akkılıç M, 1971. Keten tohumu küspesinin civcivlerde büyüme üzerine etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 18(1), 30-36.
21. Özgen H, 1971. Soya proteininin civcivlerde büyüme üzerine etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 18(1), 42-49.
22. Özgen H, 1971. B grubu vitaminleri bakımından fakir civciv rasyonlarında balık ununun etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 18(1), 57-64.
23. Özgen H, 1971. Yemdeki protein miktarının komplement titresine etkisi, AÜ Vet. Fak. Derg, 18(2), 239-245.
24. Özgen H, 1971. Rumen içindekilerin civciv yemi olarak değerlendirilmesi. T. Vet. Hek. Dern. Derg, 41(10), 19-24.
25. Özgen H, Dilmen S, 1971. Bazı Tavuk karma yemlerinde aminoasit yoğunlukları. Etlik Vet. Bakt. Enst. Derg, 3, 3-8.
26. Özgen H, Erdinç H, 1975. Proteinlerle beslenen civcivlerde büyüme faktörü olarak süt tozunun etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 22(3-4), 80-86.
27. Özgen H, Dilmen S, Erdinç H, 1976. Civcivlerde büyüme

hızı üzerinde yonca ununun etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 23(3-4), 260-267.

28. Özgen H, Gülen Ş, 1978. Koyunlarda gebelik öncesi, gebelik ve laktasyon döneminde idrar, kan ve sütte orotik asit, üre ve amonyak miktarlarının belirtilmesi üzerinde araştırma. AÜ Vet. Fak. Derg, 25, 62-84.

29. Dilmen S, Özgen H, Tuncer Ş, 1980. Genç Jersey sığırı rasyonlarına farklı düzeylerde katılan ürenin değerlendirilmesi üzerinde bir araştırma. Doğa, 4(1), 10-17.

Derlemeleri

1. Hekimoğlu (Özgen) H, 1963. Ruminantların beslenmesinde şeker bakımından zengin yemlerin değerlendirilmesi üzerinde görüşler. Etlik Vet. Bakt. ve Seroloji Enst. Derg, 2(1), 58-61.
2. Hekimoğlu (Özgen) H, 1963. Sığır beslemede ürenin değerlendirilmesi üzerinde yeni görüşler. Etlik Vet. Bakt. ve Seroloji Enst. Derg, 2(2), 123-128.
3. Özgen H, 1968. Beslenmenin rezistans ve immünite üzerine etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 15(2), 266-270.
4. Özgen H, 1968. Beslenmenin rezistans ve immünite üzerine etkisi. AÜ Vet. Fak. Derg, 15(3-4), 416-427.

Kitap ve broşürleri

1. Özgen H, 1951. Über die Listeria monocytogenes. (Inaug. Diss).
2. Hekimoğlu (Özgen) H, 1956. Türkiye'de koyun, keçi ve sığır Leptospirosu. Yeni Desen Mat., Ankara, s: 1-96.
3. Özgen H, 1968. Rumen sıvısında C14 -Sodyum Karbonat ve C14-Ürenin değerlendirilmesi üzerinde karşılaştırılmalı bir araştırma. AÜ Veteriner ve Ziraat Fakülteleri Basımevi, Ankara, s: 1-75.
4. Özgen H, 1970. Hayvan beslemede organik ve anorganik besin maddeleri ve vitaminler. AÜ Veteriner Fakültesi Yayınları, 162. AÜ Basımevi, Ankara, s:1-118.
5. Dilmen S, Özgen H, 1971. Yeni bir protein kaynağı, Bildır-cın, (=Coturnix japonica). AÜ Veteriner Fakültesi Yayınları, 280. AÜ Basımevi, Ankara, s: 1-26.
6. Özgen H, 1978. Hayvan besleme. AÜ Veteriner Fakültesi Yayınları, 341. AÜ Basımevi, Ankara, s:1-264.

Tartışma

İstanbul'da 23 Ekim 1924 tarihinde dünyaya gelen Özgen, 13 Kasım 2019 Çarşamba günü hayata gözlerini yumdu ve 15 Kasım 2019 tarihinde Cuma namazını müteakiben Ankara'nın Altındağ ilçesi Cebeci Asri Mezarlığı'nda ebediyete uğurlandı. 95 yıllık yaşamının 50 yıllık (1941⁷-1991³¹) kısmını üniversiter yaşamda geçiren Özgen, Menteş ve ark (1998)'nın belirttiği gibi Türkiye'de veteriner hekimliği alanında 1937 yılında ilk kez bir kadının akademide yer almasından sonra bu alanda çeşitli başarılarla imza atan kadınlardan birisi olmuştur. Unat'a (2017) göre, bilim insanının

gelişmesinde toplumun olduğu kadar kişinin attığı adımlar da önemlidir ve bilim insanları toplumun bir adım önünde olan kişiler olarak toplumu değişime zorlarlar, düşünceleri ve buluşları ile insanlığı bir adım öne taşırlar. Özgen, akademik ve idari görev ve sorumlulukları, ulusal ve uluslararası çalışma ve bilimsel faaliyetleri⁹⁻¹⁷ ve basında yer alan demecleri³⁴⁻⁶² ile Unat'ın görüşlerine paralel olarak Elâzığ ve Konya'da veteriner hekimliği biliminin gelişmesine katkıda bulunmuş ve farklı görüşleri ile veteriner hekimliği camiasına, yetiştiricilere ve topluma ışık tutmuştur.

Pek çok bilim kadını mesleklerini icra ederken yaşamın her alanında sosyal sorumluluk üstlenerek bilime ve insanlığa hizmet etmiştir (Naymansoy 2010). Naymansoy'un ifadesine benzer olarak Özgen'in, bilimsel ve sosyal sorumluluk projeleri⁵¹⁻⁵² ile bilime ve insanlığa hizmetleri^{56,58-60}, F.Ü. ve S.Ü. Veteriner Fakültelerindeki başarılı çalışmaları, Türk kadınının bilimsel ve idari görevlerde neler yapabileceğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Zootekni ve Hayvan Besleme Bölümü'nde 1962 yılında ilk kadın akademisyen olan Özgen, aynı zamanda F.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanı (1978-1982) ve S.Ü. Veteriner Fakültesi Kurucu Dekanı (1982-1991) olarak Türkiye'de dekanlık görevini yürüten (Yerlikaya 1982, Yaşar 1995) ilk kadın veteriner hekim olarak, Türk veteriner hekimliği tarihine geçti (Küçükaslan ve ark 2017). Yerlikaya ve Yaşar ile Küçükaslan ve ark.'nın verileri değerlendirildiğinde, Özgen'in veteriner fakültelerine kadın dekan olarak atanmasında,^{74,75} Özgen'in başarılı geçmişinin etkisi olduğu ve dönemin YÖK yönetiminin pozitif ayrımcılık yaptığı söylenebilir. Ayrıca ikinci ve üçüncü dönem atamaları ise Özgen'in başarılı yönetimi yanında dönemin Fırat ve Selçuk Üniversitelerinin kadına verdiği değerin bir sembolü olarak yorumlanabilir.

Prof. Dr. Hümeysra Özgen'in 1988 yılında *"Zoonozlarla mücadelede beşerî hekimlerle veteriner hekimlerin birlikte ve planlı olarak çalışmaları gerektiğini"*⁷⁶ bildirmesi, günümüz Tek Sağlık Konseptine (Erol ve Alkan 2008) o günlerde ışık tutan vizyon sahibi bir bilim insanı olduğu sonucuna varılabilir.

Özgen'in, Konya'da göreve başladıktan kısa bir süre sonra Konya Veteriner Hekimleri Odası'na üye olması²⁴ ve bir yıl sonra Oda Başkanlığına seçilmesi²⁵ mesleki birlik ve beraberliğe sağladığı katkı ve meslek deontolojisine verdiği önemin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Temelde çalışkan, başarılı, vatanına bağlı olan Özgen, karlı kış günlerinde uçan geniş pelerini içinde, yüksek topuklu, bakımlı ve güçlü, kendinden emin, samimi, güler yüzü ve candan anne şefkati tavırları ile modern bir Cumhuriyet kadını, iyi bir bilim insanı ve iletişim becerileri yüksek bir yönetici olarak hafızalarımızda daima yer alacaktır.

Genelde veteriner hekimliği, özelde ise hayvan besleme ve

beslenme hastalıkları bilim alanına yaptığı katkılar yanında akademik, idari, sosyal görev ve sorumlulukları ile veteriner hekimliği bilim camiasında dikkatleri üzerine çeken Prof. Dr. Hümeysra Özgen'in yurt dışında eğitim görüp ülkesine döndükten sonra bilime ve bilimin ülkemizdeki gelişim sürecine katkı sağlayan bilim insanlarından olduğu ve tüm bu veriler ışığında veteriner hekimliği tarihinde hak ettiği yeri aldığı belirtilebilir.

Öneriler

Sonuç olarak; Prof. Dr. Hümeysra Özgen'in veteriner hekimliği bilimine sağladığı destek ve katkılar, sosyal ve bilimsel çalışmalar, idari görevlerinde gösterdiği üstün hizmetler ile mesleğin haklı gururunu yaşayan ve yaşatan öncü bir bilim insanı olduğu söylenebilir. Veteriner hekimliği tarihinde ilk kadın Kurucu Dekan olduğu bilinen Özgen'in, Türkiye üniversitelerine bağlı tüm fakültelerin içerisinde de *"ilk kadın kurucu dekan"* olup olmadığının araştırılmaya muhtaç bir konu olduğu ileri sürülebilir.

Teşekkür

Bilimsel destekleri ve iş birliği için Prof. Dr. Behiç Coşkun, Prof. Dr. Fatma İnal ve Konya Veteriner Hekimleri Odası Yönetim Kurulu'na teşekkür ederiz.

Veteriner hekimliği alanında mesleki görev aşkı ile her an yüce milletimizin hizmetine hazır ve memleket hayvancılığını kalkındırma azmi ile dolu olan, Prof. Dr. Hümeysra Özgen'in bu memleketin mensubu olması ile iftihar ediyor, onur duyuyorum.

Prof. Dr. Aşkın YAŞAR
Konya VHO Başkanı

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Kaynaklar

- Bekman M, 1945. Veteriner hekimliğimizin büyükleri (biyografî). Marifet Basımevi, İstanbul.
- Erk N, Dinçer F, 1970. Türkiye'de veteriner hekimlik eğitimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi tarihi. AÜ Vet. Fak. Yayınları, AÜ Vet. Fak. Basımevi, Ankara.
- Erol İ, Alkan M. 2008. Tek dünya tek sağlık. TVHB Derg, 8(3-4), 64-71.
- Küçükaslan Ö, Başağaç Gül RT, Ünsal A, 2017. Türk veteriner hekimliği eğitiminde ilk kadın akademisyenler, Ankara Univ Vet Fak Derg, 64, 255-260.
- Menteş A, Özgür A, Arslan ES, 1998. Türk veteriner hekimliğinde kadınlar ve sağlık alanına katkıları. Sağlık Alanında Türk Kadını, Cumhuriyet'in ve Tıp Fakültesi'ne Kız Öğrenci Kabulünün 75. Yılı, Ed; Nuran Yıldırım, Form Reklam Hizmetleri, İstanbul, Türkiye, pp; 442-451.
- Naymansoy G, 2010. Türk bilim kadınları ve bilime katkıları. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1), 203-232.
- Sinmez ÇÇ, Aslım G, Yaşar A, 2012. Türkiye'nin ilk serbest veteriner hekimlerinden milli voleybolcu Burhan Yamanoglu'nun hayatı ve çalışmaları. TVHB Derg, 11(1-2), 137-142.
- Sinmez ÇÇ, Yaşar A, 2011. Veteriner hekimliği yönüyle Mehmet Akif Ersoy. Hakikat Adamı Mehmet Akif'e Armağan. Ed; Bayyigit M, Erman Ofset, Konya, Türkiye, pp; 256-386.
- Unat Y, 2017. Bilim tarihinden örneklerle genç bilim insanlarına öneriler. ÜZEYAD, 4(1), 13-26.
- Yaşar A, 1995. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesinin kuruluşu ve ilk on yıllık gelişimi. Vet. Bil. Derg, 11(1), 131-139.
- Yaşar A, 1997. Prof. Dr. Nazif Anıl'ın hayatı ve çalışmaları üzerinde bir inceleme. Vet. Bil. Derg, 13(1), 157-160.
- Yaşar A, 1998a. Emekliye ayrılan Prof. Dr. Leyla Kalaycıoğlu hocalarının hayatı ve çalışmaları. Vet. Bil. Derg, 14(1), 71-73.
- Yaşar A, 1998b. Emekli olan Prof. Dr. Mehmet Kocabatmaz hocalarının hayatı ve bilimsel çalışmaları. Vet. Bil. Derg, 14(1), 147-150.
- Yaşar A, İzmirli S, Aslım G, 2010. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk serbest veteriner hekimi Adnan Ertanık'ın hayatı ve çalışmaları. TVHB Derg, 1(2), 111-117.
- Yerlikaya H, 1982. Elazığ Veteriner Fakültesinin kuruluşu, on yıllık gelişim ve Türk veteriner hekimlik eğitimindeki yeri. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Elazığ.

Sonnot

- ¹Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü Arşivi (SÜRA); S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlık Arşivi (SÜVFDA); İnternet Sitesi, Hürriyet Gazetesi, 12.01.2015
- ²Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü Arşivi (SÜRA); S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlık Arşivi (SÜVFDA); Hümeýra Özgen, Konya Birinci Bölge Aday Adayı, 02.09.1991

- ³Elazığ Veteriner Fakültesi Dekanlığına Prof. Özgen Seçildi, Dayanışma Gazetesi, Şubat 1978
- ⁴Hümeýra Özgen, Konya Birinci Bölge Aday Adayı, 02.09.1991
- ⁵T.C. Maarif Vekilliği, Ankara Kız Lisesi Direktörlüğü
- ⁶T.C. Maarif Vekilliği, Ankara Kız Lisesi Direktörlüğü, 02.02.1940
- ⁷Tarım Bakanlığı, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Veteriner Fakültesi Diploması, Ankara, 18.07.1946
- ⁸SÜVFDA
- ⁹SÜVFDA, T.C. Veteriner Hekimlere Mütihazası İhtisas Vesikası, 1 Temmuz 1949
- ¹⁰Elazığ Veteriner Fakültesi Dekanlığına Prof. Özgen Seçildi, Dayanışma Gazetesi, Şubat 1978
- ¹¹Schoop, Yüksek Veteriner Devlet Müşaviri, Devlet Veteriner Enstitüsü Müdürü, Frankfurt Üniversitesi Profesörü, Devlet Veteriner Enstitüsü, Frankfurt am Main, 17.04.1952; SÜVFDA
- ¹²Tropen Enstitüsü Tropenhygienie Bölümü Şefi, Prof. Dr. Med. Heinrich Lipelt, Hamburg, 16 Nisan 1952; SÜVFDA
- ¹³Hümeýra Özgen, Konya Birinci Bölge Aday Adayı, 02.09.1991
- ¹⁴SÜVFDA; AÜ Veteriner Fakültesi Dekanlığı 19 Aralık 1966 tarih ve 4421 sayılı yazısı
- ¹⁵SÜVFDA; Hümeýra Özgen, Konya Birinci Bölge Aday Adayı, 02.09.1991
- ¹⁶Hümeýra Özgen, Konya Birinci Bölge Aday Adayı, 02.09.1991; Gültekin Yıldız, 2020. Türkiye'de Hayvan Besleme Bilim Dalının Gelişimi. Erişim Tarihi: 20.03.2020, Erişim Adresi: (<http://cv.ankara.edu.tr/gyildiz@ankara.edu.tr&dger=1>)
- ¹⁷Ankara Üniversitesi, Rektör Prof. Dr. Tahsin Özgüç
- ¹⁸Elazığ Veteriner Fakültesi Dekanlığına Prof. Özgen Seçildi, Dayanışma Gazetesi, Şubat 1978
- ¹⁹SÜVFDA
- ²⁰Ankara Üniversite Senatosu, 24.01.1978 tarih ve 163/3335 sayılı kararı
- ²¹Fırat Üniversitesi Rektörlüğü, 15.11.1978 tarih ve 020/3044 sayılı yazısı
- ²²SÜVFDA
- ²³SÜVFDA; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 31.08.1982 tarih ve 3193/121 sayılı yazısı; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 10.09.1985 tarih ve 14165-98 sayılı yazısı; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 02.09.1988 tarih ve 14222-19258 sayılı yazısı
- ²⁴Konya Veteriner Hekimleri Odası Arşivi, Üye Kayıt Defteri, 04.10.1982 tarih ve 52 nolu üye
- ²⁵Veteriner Hekimler Odasının Seçimleri Yapıldı, Konya Postası Gazetesi, 21.12.1983; Veteriner Fakültesi Dekanı Özgen Veteriner Hekimler Oda Başkanlığına Getirildi, Anadolu'da Bugün Gazetesi, 21.12.1983
- ²⁶YÖK İle Aramızda Uyumsuzluk Var, Yeni Konya Gazetesi 10.11.1984; Rektör Kadayıncılar Neden İstifa Ettim, Türkiye'de Yarın Gazetesi 11.11.1984; YÖK Bütün Üniversitelere Yukarıdan Bakıyor, Cumhuriyet Gazetesi 11.11.1984
- ²⁷SÜVFDA; Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü'nün 08.06.1984 tarih ve 286/2519 sayılı yazısı; Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü'nün 31.08.1990 tarih ve 286-5916 sayılı yazısı
- ²⁸SÜVFDA, Dekanlığın 21.06.1991 tarih ve 286/4629 sayılı yazısı; Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü'nün 21.06.1991 tarih ve 286/4629 sayılı yazısı
- ²⁹SÜVFDA, Dekanlığın 29.08.1991 tarih ve 1377 sayılı evrak kaydı
- ³⁰SÜRA, Rektörlüğün 02.09.1991 tarih ve 280/6248 sayılı yazısı
- ³¹Prof. Dr. Hümeýra Özgen, Konya Birinci Bölge Aday Adayı Başvuru Belgesi, 02.09.1991

- ³²26 Nisan 2008 Dünya Veteriner hekimleri günü kutlandı. 2008. T. Vet. Hek. Dern. Derg, (1-2), 34-35.
- ³³Ankara Üniversitesi Senatosu 04.03.2014 tarih ve 3229 sayılı kararı; AÜ'de yapılan Prof. Dr. Hümevra Özgen Sunusu, Anma Töreninden, 15.11.2019
- ³⁴Uluova Gazetesi, 8.4.1979
- ³⁵Turan Gazetesi, 16.1.1982
- ³⁶Yeni Konya Gazetesi, 21.12.1983
- ³⁷Yeni Konya Gazetesi, 22.12.1983
- ³⁸Yeni Meram Gazetesi, 27.1.1984
- ³⁹Anadolu'da Bugün Gazetesi, 27.1.1984
- ⁴⁰Yeni Meram Gazetesi, 18.12.1984
- ⁴¹Konya Postası Gazetesi, 18.12.1984
- ⁴²Konya Postası Gazetesi, 16.5.1985
- ⁴³Yeni Konya Gazetesi, 23.12.1985
- ⁴⁴Yeni Meram Gazetesi, 24.12.1985
- ⁴⁵Bayrak Gazetesi, 13.3.1986
- ⁴⁶Hürriyet Gazetesi, 7.5.1986
- ⁴⁷Yeni Meram Gazetesi, 12.5.1987
- ⁴⁸Yeni Meram Gazetesi, 18.11.1987
- ⁴⁹Yeni Meram Gazetesi, 23.12.1989
- ⁵⁰Türk Veteriner Hekimlik Öğreniminin 137. Yılı Kutlama Töreninde Dekan Prof. Dr. Hümevra Özgen'in Konuşması, Elazığ Gazetesi, 21.12.1979; Turan Gazetesi, 22.12.1979; Nurhak Gazetesi, 22.12.1979
- ⁵¹Şehrimiz Veteriner Hekimleri 139. Yıldönümlerini Kutladı. Geleneksel Süt Koşusu İle Başlayan Kutlama Folklor Gösterileriyle Son Buldu, Uluova Gazetesi, 25 Aralık 1981
- ⁵²F.Ü. Veteriner Fakültesi 1981-82 Öğretim Yılına Bugün Başlıyor, Prof. Dr. Hümevra Özgen Açılış Dersi Olarak "Atatürk ve Kadın Hakları"nı verecek, Turan Gazetesi, 12 Ekim 1981; F.Ü. Veteriner Fakültesi Bugün Açılıyor, Nurhale Gazetesi, 12 Ekim 1981; F.Ü. Veteriner Fakültesi 1981-82 Yeni Öğrenim Yılına Girdi, Uluova Gazetesi, 13 Ekim 1981
- ⁵³Kemalist Atılım Birliğinin 10 Kasım Dolayısıyla Düzenlediği Gece Kalabalık Bir Kitle Tarafından İzlendi, Uluova Gazetesi, 12 Kasım 1981
- ⁵⁴Türkiye'de Veteriner Hekimliği, Yeni Konya Gazetesi, 22.12.1983
- ⁵⁵Genç Veterinerler Diplomalarını Aldı, Yeni Meram Gazetesi, 23.06.1987
- ⁵⁶Verem Haftası Dolayısıyla Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hümevra Özgen bir Açıklama Yaptı, Turan Gazetesi, 16 Ocak 1982
- ⁵⁷Veteriner Hekimliğinin Kuruluşunun 138. Yıl dönümü, Elazığ'da da Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesinde Düzenlenen Bir Törenle Kutlandı, Uluova Gazetesi, 25 Aralık 1980
- ⁵⁸Veteriner Hekimlik Öğretiminin 147. Yıldönümünde Ortaya Çıkan Gerçek: Dengeli Beslenemiyoruz, Yeni Meram Gazetesi, 23 Aralık 1989; Veteriner Hekimlik Öğretiminin 147. Yıldönümünde Ortaya Çıkan Gerçek: Dengeli Beslenemiyoruz, Yeni Meram Gazetesi, 23 Aralık 1989
- ⁵⁹Veteriner Hekimliği Öğreniminin 141. Yılında Türkiye Hayvancılığı ve Sorunları, Yeni Meram Gazetesi, 26.12.1983
- ⁶⁰S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hümevra Özgen; "800 Milyon İnsan Açlık Tehlikesi İle Karşı Karşıya", Yeni Konya Gazetesi, 23 Aralık 1989
- ⁶¹Veteriner Fakültesi Dekan ve Öğretim Üyelerinin Eşleri Harput Yetiştirme Yurduna Kırtasiye Yardımı Yaptı, Uluova Gazetesi, 2 Ekim 1981; Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hümevra Özgen Bugün Harput Yetiştirme Yurdu Ziyaret Edecek, Nurhak Gazetesi, 2 Ekim 1981
- ⁶²Koştular, Kazandılar, Süt İçtiler, Yeni Meram Gazetesi, 23.12.1985

- ⁶³Yücel R, 1979. XXI. Dünya Veterinerler Kongresinden İzlenimler. İ.Ü. Vet. Fak. Derg, 5(2), 81-86.
- ⁶⁴1. Hayvancılık ve Beslenme Semineri Dün Başladı ve Bugün Bitiyor, Yeni Meram Gazetesi, 2 Ocak 1984
- ⁶⁵Hayvancılık, Türkiye İçin Başlı Başına İktisadi Bir Konudur, Yeni Meram Gazetesi, 18.12.1984; Prof. Dr. Hümevra Özgen Başkanlığında Veteriner Hekimler Pazar Günü Toplantı Yaptı, Türkiye'de Yarın Gazetesi, 18.12.1984; Veterinerler Köylümüzün Yanındadır, Konya Postası Gazetesi, 18.12.1984; Veteriner Fakültesi Dekanı Özgen "Hayvancılık Türkiye İçin İktisadi Bir Konudur!" Anadolu'da Bugün Gazetesi, 18.12.1984
- ⁶⁶Veteriner Hekimlerimiz "Kuduzu" Anlatacak, Yeni Konya Gazetesi, 24.12.1984
- ⁶⁷Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hümevra Özgen: Yeteri Kadar Beslenemiyoruz, Konya Bölgesi 2. Hayvancılık ve Beslenme Semineri, Yeni Konya Gazetesi, 15 Mayıs 1985; S.Ü. Veteriner Fakültesi Tarafından Düzenlenen 2. Hayvancılık Semineri Bugün Başlıyor, Yeni Konya Gazetesi, 15.5.1985; Yeni Meram Gazetesi, 16.5.1985; Konya Postası Gazetesi, 16.5.1985
- ⁶⁸Aşı Kampanyasına Rotary'den Destek, Yeni Meram Gazetesi 26.09.1985; Konya Rotary Kulüp Tarafından Aşı Kampanyası Doktorlarına Teşekkür Edildi, Yeni Konya Gazetesi, 26.09.1985
- ⁶⁹Hayvancılık Sorunlarında Artışlar Var, Yeni Meram Gazetesi, 18.11.1985
- ⁷⁰Hayvan İthalı Yasaklanmalı, Yeni Meram Gazetesi, 24.12.1985
- ⁷¹Neonatal Buzağı Kayıpları Sempozyumu Düzenlenecek, Konya Postası Gazetesi, 5.5.1986; Neonatal Buzağı Kayıpları Sempozyumu, Yeni Meram Gazetesi, 7.5.1986; Türkiye'de Yarın Gazetesi, 7.5.1986
- ⁷²Hayvansal Ürün Artışı Yetersiz, 12.5.1987; Hayvancılığımıza Cahillik Darbesi, Yeni Meram Gazetesi, 12.5.1987
- ⁷³Hayvancılık ve Beslenme Sempozyumu Dün Yapıldı, "Hayvansal Gıdalar Hastalık Bulaştırıyor", Yeni Konya Gazetesi, 25 Mayıs 1988; Hayvan Sağlığı da Önemli, Yeni Meram Gazetesi, 25 Mayıs 1988
- ⁷⁴Yerlikaya H, 1982. Elazığ Veteriner Fakültesinin Kuruluşu, On Yıllık Gelişim ve Türk Veteriner Hekimlik Öğretimindeki Yeri. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Elazığ
- ⁷⁵SÜVFDA; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 31.08.1982 tarih ve 3193/121 sayılı yazısı; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 10.09.1985 tarih ve 14165-98 sayılı yazısı; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 02.09.1988 tarih ve 14222-19258 sayılı yazısı
- ⁷⁶Hayvancılık ve Beslenme Sempozyumu Dün Yapıldı, "Hayvansal Gıdalar Hastalık Bulaştırıyor", Yeni Konya Gazetesi, 25 Mayıs 1988

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Aşkın Yaşar

Tasarım: Aşkın Yaşar, Emine Merve Danış, Esra Çelik

Denetleme/Danışmanlık: Aşkın Yaşar

Veri Toplama ve/veya İşleme: Aşkın Yaşar, Emine Merve Danış, Esra Çelik

Analiz ve/veya Yorum: Aşkın Yaşar, Emine Merve Danış, Esra Çelik

Kaynak Taraması: Aşkın Yaşar, Emine Merve Danış, Esra Çelik

Makalenin Yazımı: Aşkın Yaşar, Emine Merve Danış, Esra Çelik

Eleştirel İnceleme: Aşkın Yaşar

Etik Onay

Bu makaledeki sunulan verilerin, bilgilerin ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiği, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçlarının bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğuna dair yazarlardan etik beyan alınmıştır.

CITE THIS ARTICLE: Yaşar A, Danış EM, Çelik E, 2020. Prof. Dr. Hümeýra Özgen'in bilimsel ve mesleki yaşamı üzerine bir inceleme *Eurasian J Vet Sci*, 36, 3, 232-241..